

Ministarstvo održivog razvoja i turizma

Prostorne reforme u funkciji infrastrukturnog razvoja

*Sanja Lješković Mitrović
generalna direktorica sektora za upravljenje prostorom*

Ciljevi i pokretači reformi uređenja prostora

Jačanje prostornog razvoja Države

Racionalno korišćenje prostora i zaštita javnih dobara

Poštovanje principa održivog razvoja

Uvažavanje zajedničkih obilježja i osobnosti prostora

Razvoj infrastrukturnih sistema

Obezbeđenje efikasnosti planiranja

Povezivanje Države sa evropskim prostornim cjelinama

Lisabonski ugovor i drugi dokumenti EU (ESPD, CEMAT, Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent, Program transnacionalne saradnje za područje jugoistočne evrope- JIE, ESPON 2013)

Pojam i značenje infrastrukture

- Različito značenje – infrastrukture

(Njemačka planerska praksa):

- Obuhvata saobraćaj i sve instalacije, ali i
 - društvene ustanove i objekte
 - školske, zdravstvene, sportske, rekreativne,
 - javne službe i objekte za održavanje čistoće,
 - zelenila, deponije smeća, groblja i sl.
- *(Ekonomisti)* u užem poimanju tretiraju kao opšti, generalni input za sve aktivnosti u prostoru.
 - značenje se sužava na segment, precizno ga određuje upotrebljeni atribut (energetska infrastruktura, saobraćajna...)

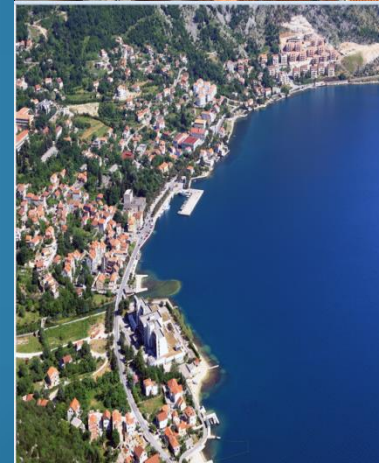
Klasifikacije i vrsta

- infrastrukturu (tehničku infrastrukturu) možemo podijeliti u nekoliko grupa sistema:
 - *Saobraćajne sisteme (suvozemni, vodni, vazdušni)*
 - *Vodne sisteme (vodovodi, kanalizacija, zahvatanje i zaštita voda)*
 - *Energetske sisteme (elektrane, energetske, gasovodi, toplovodi)*
 - *Telekomunikacione sisteme (komunikacioni, informacioni)*
- U upotrebi su i druge klasifikacije infrastrukture, npr:
 - *naseljska, gradska (urbana) i regionalna*
 - *mikro i makro*

Urbana infrastruktura

- Naseljska (gradska) infrastruktura dijeli se na:
 - *primarnu – vezuje grad u cjelini;*
 - *sekundarnu – vezuje dio grada;*
 - *tercijarnu - vezuje pojedini objekat.*
- Ključni čvorni objekti pojedinih sistema infrastrukture:
 - *željezničke stanice, međugradske autobuske stanice,*
 - *aerodromske objekte;*
 - *lučke objekte;*
 - *saobraćajne terminale;*
 - *trafostanice;*
 - *telekomunikacione tornjeve;*
 - *podzemna i nadzemna parkirališta, garaže;*
 - *crpne stanice;*
 - *postrojenja za prečišćavanje voda...*

Regionalna infrastruktura

- Opslužuje područje regiona, nacionalne teritorije.
- Na tom nivou pojavljuje se još mnoštvo objekata i mreža-sistema koji se po pravilu ne pojavljuju u gradu, kao što su:
 - *hidro-elektrane, termo-elektrane;*
 - *meliracioni sistemi;*
 - *plovni putevi, kanali;*
 - *elektro-energetski dalekovodi;*
 - *gasovodi, naftovodi;*
 - *koridori vazdušnog saobraćaja...*

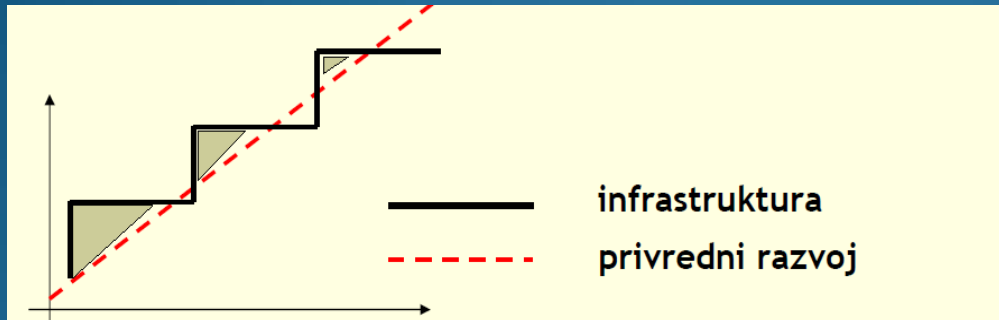
Infrastruktura i prostorno planiranje

- Infrastruktura je predmet izuzetne pažnje u
 - prostornom planiranju,
 - u planiranju razvoja uopšte i
 - predstavlja nezaobilazan element svake ozbiljnije razvojne politike
- Razvojna politika uzima kao jednu od svojih polaznih premisa odnos, korelaciju između **privrednog** razvoja i razvoja **infrastrukture**.

Infrastruktura i privredni razvoj

- Odnos privredni razvoj – infrastruktura

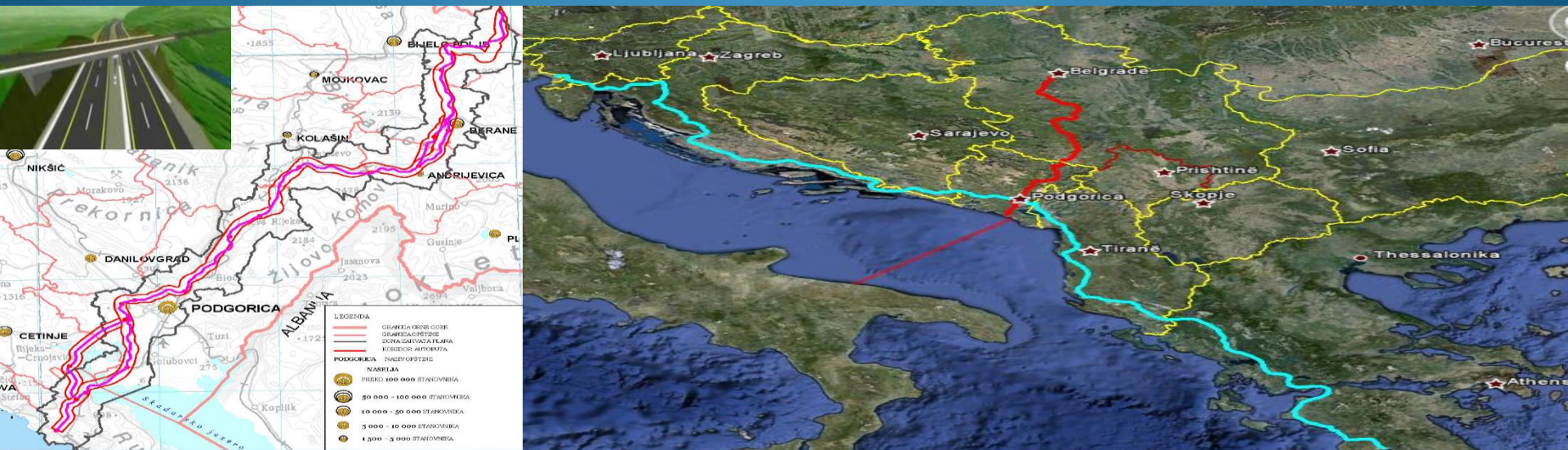
- Poželjno je da razvoj infrastrukture bude naglašen povremeno uz velike investicije.
- Kao posledica toga – imput za opšti privredni razvoj
- Razvoj infrastrukture nije linearan, kontinualan, on se odvija sa teorijom pragova, uslovljeno tehnološkim, funkcionalnim karakteristikama infrastrukture.

Planski dokumenti u funkciji razvoja infrastrukture

- Donijeti planski dokumenti:
 - ✓ DPP Bar - Boljare
 - ✓ DPP za koridor dalekovoda 400 kV sa optičkim kablom od Crnogorskog primorja do Pljevalja i podmorski kabal 500 kV sa optičkim kablom Italija – Crna Gora (Vlada Crne Gore donijela na sjednici od 28.jula 2011. godine.)
 - ✓ DSL „Sektor 24” Aerodrom Tivat
 - ✓ DSL „dio Sektora 56” - Marina Bar
- U toku je izrada:
 - *PPPN za obalno područje Crne Gore*
 - *DPP za prostor višenamjenskih akumulacija na rijeci Morači*
 - *DPP za prostor višenamjenske akumulacije na rijeci Komarnici*
 - *DPP za Jadransko – jonski autoput*
 - *DPP za Termoelektranu Pljevlja*
 - *DPP Bar - Boljare*

DPP Bar - Boljare

- Područje Detaljnog prostornog plana podijeljeno je u tri dionice i to:
 - ✓ **Dionica I:** Durmani – Smokovac
 - ✓ **Dionica II:** Smokovac – Mateševo
 - ✓ **Dionica III:** Mateševo – Boljare
- Detaljni prostorni plan obuhvata naročito:
 - Koridore magistralnih infrastrukturalnih postojećih i planiranih sistema, sa zaštitnim pojasom ipratećim objektima i to: autoputa Bar-Boljare, dijela željezničke pruge Beograd-Bar, aerodrome u Podgorici i Beranama, dijela elektro prenosne o distributivne mreže, gasovod, regionalni vodovod, magistralne optičke kablove, vodne površine i vodotoke (Skadarsko jezero, Morača i Tara).

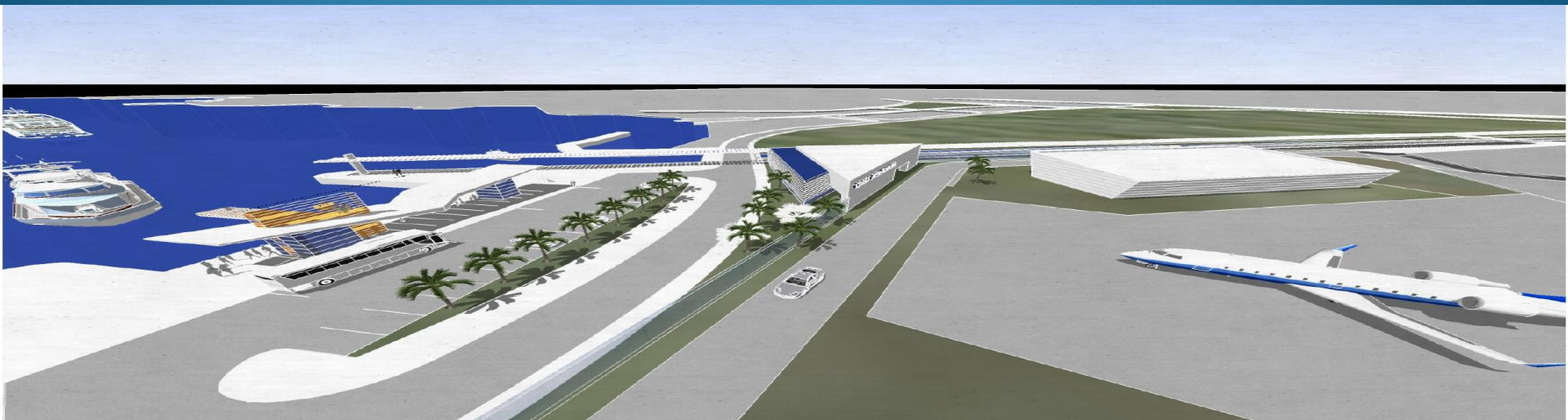
DPP za koridor dalekovoda 400 kV sa optičkim kablom od Crnogorskog primorja do Pljevalja i podmorski kabal 500 kV sa optičkim kablom Italija – Crna Gora

- Značaj ovog elektronenergetskog objekta može se posmatrati kroz slijedeće aspekte:
 - ✓ direktno povezivanje Crne Gore sa tržištem električne energije u EU čime se ostvaruju dodatni pozitivni efekti, kao što su ostvarenje prihoda od prenosa energije, pristup evropskim fondovima za razvoj, te podsticaj za investitore u elektroenergetski sektor;
 - ✓ značajno bolja prenosna mreža, pri čemu se formira 400 kV prsten, ali i povezivanje gradova na sjeveru Crne Gore na 110 kV naponskom nivou radi povećanja pouzdanosti napajanja;
 - ✓ povećanje sigurnosti snadbijevanja električnom energijom većih turističkih središta na Crnogorskom primorju, kao što su Herceg Novi, Tivat, Kotor i Budva, što će dodatno doprinijeti uspješnom razvoju turističkih i drugih sadržaja;
 - ✓ stvaranje preduslova za priključenje planiranih novih izvora električne energije: HE na rijeci Morači, HE Komarnica, TE Berane, male HE i vjetroelektrane;
 - ✓ Crna Gora se pozicionira kao važno energetske čvorište u regionu, te se dodatno povećava vrijednost ostalih međudržavnih dalekovoda kroz povećanje prihoda od njihove eksploatacije u svrhu tranzita električne energije.

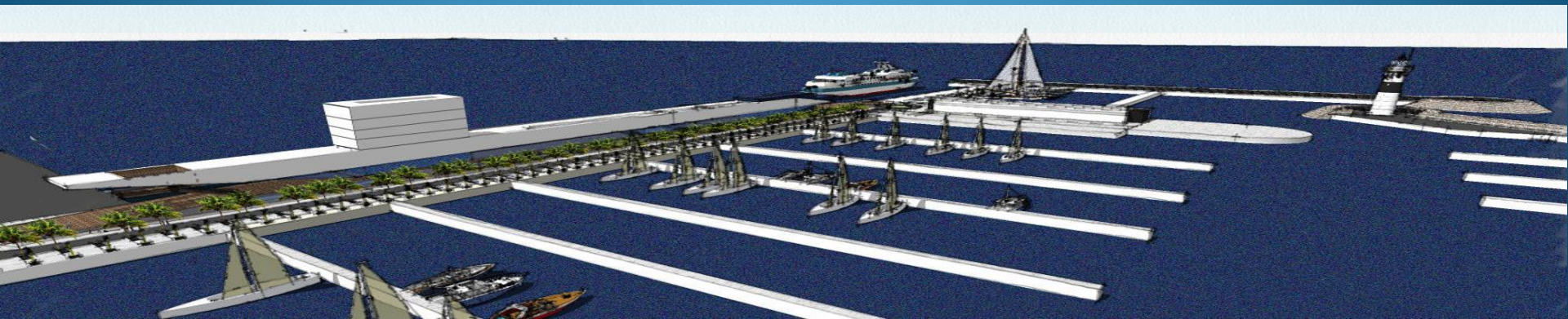
DSL „Sektor 24” Aerodrom Tivat

- Aerodrom u Tivtu je drugi po značaju aerodrom u Crnoj Gori koji obezbjeđuje direktan pristup turističkim centrima na Primorju i ima ključnu ulogu za razvoj turizma.
- Prosječna godišnja stopa rasta broja putnika kreće se od 10.7% (2011-2015) do 0.7% (2030-2035). **Prosječni godišnji rast za prognozirani period u cjelini je 4.0%.**
- Pretpostavljena **vrijednost predloženog kapitalnog programa** obuhvaćenog DSL je **53,764,172 eura**, s tim što troškovi obezbeđenja zemljišta nisu obračunati.
- Najveće investicije u iznosu od 20,639,320 eura predviđene su u **razvoj manevarskih površina** i platformi i 16,506,600 eura za **izgradnju novih terminala**.
- **planiran je vodni terminal** koji je povezan sa budućim terminalom za prihvatanje i otpremu putnika koji za dolazak na aerodrom koriste prevoz morskim putem (**Marine Air Terminal**).

DSL „dio Sektora 56” - Marina Bar

- Koncept budućeg razvoja ovog prostora se može definisati u sledećem:
 - *Marina Bar - moderna luka nautičkog turizma*
 - *Marina Bar - funkcionalni deo gradskog centra*
 - *Osavremenjen i sadržajno obogaćen pomorski putnički terminal*
- Očekuje se da će predložena izgradnja pružiti znatan doprinos razvoju Crne Gore na lokalnom i državnom nivou i BDP-u, tako što će ubrzati domaće i strane direktne investicije. Na lokalnom nivou se očekuje da poveća zaposlenost i zaradu i poboljša ukupnu socijalno-ekonomsku dobrobit.
- **Direktni (finansijski) i indirektni prihodi države** - U totalu, Država, pod pretpostavkom realizacije punog kapaciteta projektovanih sadržaja u zahvatu predmetne studije lokacije, može očekivati jednokratni godišnji prihod u iznosu od **1.819.198 €** po osnovu naplate naknade za uređivanje gradjevinskog zemljišta i redovne godišnje prihode u iznosu od **289.520 €** po osnovu poreza na dobit preduzeća, poreza na dodatu vrijednost, poreza na plate zaposlenih, boravišnih taksi i poreza na nepokretnost. Direktni efekti se odnose i na novu zaposlenost koja iznosi reda 30-50 radnika u Marina A.D. kao i novu zaposlenost u poslovnim prostorima koji će se rentirati eksternim pravnim i fizičkim licima.
- Pretpostavljeni efekti se odnose na scenario potpune izgradjenosti i potpune valorizacije svih urbanističkih parametara iz urbanističkog plana.

Planska dokumentacija koja je u izradi

- ***PPPN za obalno područje Crne Gore***

Plan treba da definiše infrastrukturni koridor Jadranske magistrale za brzi motorni saobraćaj, obezbjedi prostor za tehnološko funkcionisanje koridora sa svim pratećim sadržajima, kao i da definiše smjernice za njegovu realizaciju, kao i prelaz preko mosta Verige.

- ***DPP za prostor višenamjenskih akumulacija na rijeci Morači***

Detaljni prostorni plan za prostor višenamjenskih akumulacija na rijeci Morači se radi za središnji tok rijeke Morače, na kojem je predviđena izgradnja četiri hidroelektrane (Andrijevo, Raslovići, Milunovići i Zlatica), višenamjenske akumulacije uključujući i prostor oko akumulacija, neophodan za realizaciju i druge infrastrukture (putne, elektro, vodovodne, kanalizacione).

- ***DPP za prostor višenamjenske akumulacije na rijeci Komarnici***

Detaljni prostorni plan se radi za središnji tok rijeke Komarnice sa rijekom Pridvoricom, na kojem je predviđena izgradnja hidroelektrane Komarnica, višenamjenske akumulacije, uključujući i prostor oko akumulacije neophodan za realizaciju i druge infrastrukture (putne, elektro i dr.).

- ***DPP za Jadransko – jonski autoput***

Ciljevi izrade DPP-a su uspostavljanje racionalnog i efikasnog infrastrukturnog koridora integrisanog u potrebe regija kroz koje trasa prolazi, kao i uspostavljanje dugoročne strategije razvoja prostora kroz koji prolazi infrastrukturni koridor.

- ***Detaljni prostorni plan za Termoelektranu Pljevlja***

Cilj izrade DPP-a je stvaranje uslova za defisanje lokacija neophodnih za izgradnju objekata II bloka TE Pljevlja, kao i objekata za nesmetani rad postojećeg bloka (nova deponija pepela i šljake u Šumanima, sistem za prečišćavanje otpadnih voda, postrojenje za desumporizaciju gasova, rashladno postrojenje) i rekultivaciju/sanaciju prostora deponije Maljevac.

Zaključak

- ✓ *Infrastruktura nesumljivo ima jednu od najznačajnih uloga u opštem razvoju društvenog prostora na svim prostornim nivoima;*
- ✓ *Bez razvijene infrastrukture danas se ne može zamisliti razvijena privreda;*
- ✓ *Predstavlja bazu, osnovu svih funkcija u gradu, povezuje sve aktivnosti na nivou grada;*
- ✓ *Predstavlja osnovnu kategoriju u razvoju, planiranju i oblikovanju grada u celini i fragmentu;*
- ✓ *Predstavlja efikasan instrument razvoja grada;*
- ✓ *Ima izuzetno lokaciono dejstvo;*
- ✓ *Inertna je u prostoru – jednom izgrađena dugoročno opredjeljuje mnoga buduća rješenja;*
- ✓ *Ima izrazite karakteristike sistema....*
- ✓ *Poboljšati međusobnu komunikaciju između Ministarstva ekonomije i Ministarstva saobraćaja i pomorstva u cilju realizacije projekta elektoenergetske i saobraćajne infrastrukture (Valorizacija hidropotencijala i DPP za koncesije i DPP za infrastrukturne projekte i elektroenergetske objekte).*
- ✓ *Razmjena iskustava lokalnih samouprava u primjeni Odluka o naknadama za komunalno opremanje građevinskog zemljišta i razmatranje mogućih pravaca reforme sistema uređivanja građevinskog zemljišta.*

HVALA NA PAŽNJI!